

ESA 2022 15

EU:n rahoitusalan sääntelyviranomaiset varoittavat kuluttajia kryptovarojen riskeistä

Eurooppalaiset valvontaviranomaiset (EPV, ESMA ja EIOPA) varoittavat kuluttajia siitä, että monet kryptovarat ovat erittäin riskialttiita ja spekulatiivisia. Ne eivät sovellu useimmille kuluttajille sijoituskohteiksi tai maksamisen tai vaihdannan välineeksi.

On täysin mahdollista, että kuluttajat menettävät kaikki sijoittamansa rahat, jos he ostavat näitä varoja. Kuluttajien olisi tiedostettava harhaanjohtavien mainosten, myös sosiaalisen median ja somevaikuttajien välittämän mainonnan, riskit. Heidän olisi oltava erityisen varovaisia, kun luvataan nopeita tai suuria tuottoja, erityisesti sellaisia, jotka vaikuttavat liian hyviltä ollakseen totta.

Kuluttajien olisi myös otettava huomioon, että heidän saatavillaan ei ole suojakeinoja, sillä kryptovarat ja niihin liittyvät tuotteet ja palvelut eivät yleensä kuulu EU:n nykyisten rahoituspalvelusääntöjen suojan piiriin.

ASIAT, JOTKA SINUN PITÄISI TIETÄÄ JA TARKASTAA

Sinun olisi hyvä tietää kryptovarojen ja niihin liittyvien tuotteiden ja palvelujen erityisistä riskeistä ja punnita huolellisesti, ovatko riskit hyväksyttäviä omien mieltymystesi ja taloudellisen tilanteesi kannalta. Riskejä ovat esimerkiksi:

- voit menettää sijoittamasi rahat,
- hinnat voivat nousta ja laskea nopeasti lyhyellä aikavälillä,
- saatat joutua huijausten, petosten, toiminnallisten virheiden tai kyberhyökkäysten uhriksi, ja
- sinulla ei todennäköisesti ole oikeutta suojaan tai korvaukseen, jos asiat menevät pieleen.

Jos harkitset kryptovarojen tai niihin liittyvien tuotteiden ja palvelujen ostamista, kysy itseltäsi:

- onko sinulla varaa menettää sijoittamasi rahat?
- oletko valmis ottamaan suuria riskejä ansaitaksesi mainostetun tuoton?
- ymmärrätkö kryptovarojen ja niihin liittyvien tuotteiden ja palvelujen ominaisuudet?
- ovatko kyseessä olevat yritykset/osapuolet hyvämaineisia?
- ovatko kyseessä olevat yritykset/osapuolet asianomaisten kansallisten viranomaisten varoituslistalla?¹

¹ Huomaa, että se, että yritys/osapuoli ei ole joutunut mustalle listalle, ei takaa sen luotettavuutta

- pystytkö suojaamaan tehokkaasti välineitä, joita käytät kryptovarojen ostamiseen, tallentamiseen tai siirtämiseen, mukaan lukien yksityiset avaimesi?

Mitkä ovat keskeiset riskit?

- **Äärimmäiset hintavaihtelut:** Monien kryptovarojen hintavaihtelut ovat äkillisiä ja äärimmäisiä, ja kryptovarat ovat spekulatiivisia, koska niiden hinta riippuu usein yksinomaan kuluttajien kysynnästä (ts. niillä ei välttämättä ole vakuutta tai muuta aineellista arvoa). Voit menettää sijoittamastasi rahasta suuren osan tai jopa kaiken. Äärimmäiset hintavaihtelut tarkoittavat myös sitä, että monet kryptovarat eivät sovellu arvon säilyttäjäksi eikä vaihto- tai maksuvälineiksi.
- **Harhaanjohtavat tiedot:** Joitakin kryptovaroja ja niihin liittyviä tuotteita mainostetaan aggressiivisesti yleisölle käyttämällä markkinointimateriaalia ja muita tietoja, jotka voivat olla epäselviä, epätäydellisiä, epätarkkoja tai jopa tarkoituksellisesti harhaanjohtavia. Esimerkiksi sosiaalisessa mediassa välitetyt mainokset voivat olla hyvin lyhyitä, ja niissä keskitytään mahdollisiin hyötyihin, mutta ei kryptovaroihin liittyviin suuriin riskeihin. Sinun olisi myös varottava somevaikuttajia, joilla on tyypillisesti taloudellinen kannustin markkinoida tiettyjä kryptovaroja ja niihin liittyviä tuotteita ja palveluja, ja jotka voivat näin ollen olla puolueellisia julkaisemassaan viestinnässä.
- **Suojan puuttuminen:** Suurinta osaa kryptovaroista ja kryptovaroihin liittyvien tuotteiden tai palvelujen myynnistä ei säännellä EU:ssa.² Tällaisissa tapauksissa kuluttajat eivät voi hyödyntää säänneltyjä rahoituspalveluja koskevia oikeuksia ja suojoitoimenpiteitä, kuten valituksia tai muutoksenhakukeinoja.
- **Tuotteen monimutkaisuus:** Jotkin tuotteet, joihin liittyy kryptovaroihin liittyviä vastuita, ovat hyvin monimutkaisia, ja niissä on joskus ominaisuuksia, jotka voivat lisätä tappioita, jos hinta muuttuu epäsuotuisasti. Monimutkaisuutensa vuoksi nämä tuotteet eivät sovellu monille kuluttajille.
- **Petokset ja vilpillinen toiminta:** On olemassa lukuisia väärennettyjä kryptovaroja ja huijauksia, ja sinun pitäisi olla tietoinen siitä, että niiden ainoana tarkoituksena on rahojesi vienti erilaisten tekniikoiden, kuten tietojenkalastelun, avulla.
- **Markkinoiden manipulointi, hintoihin liittyvä avoimuuden puute ja heikko maksuvalmius:** Kryptovarojen hintojen määrittely ja maksutapahtumien toteuttaminen vaihtopalveluissa ei useinkaan ole avointa. Tiettyjen kryptovarojen hallussapito on myös erittäin keskittynyttä, mikä voi vaikuttaa hintoihin tai maksuvalmiuteen. Sen vuoksi et ehkä saa kohtuullista hintaa tai kohtelua, kun ostat tai myyt kryptovaroja, tai et pysty myymään kryptovarojasi niin nopeasti kuin haluaisit, koska et löydä potentiaalista ostajaa. Markkinoiden manipuloinnista on ilmoitettu useaan otteeseen.

² Jotkin EU:n jäsenvaltiot ovat panneet täytäntöön kansallisia sääntöjä tiettyjen kryptovarojen ja niihin liittyvien tuotteiden tai palvelujen sääntelemiseksi. Lisäksi tietyn tyyppisten kryptovarapalvelujen tarjoajilta, kuten vaihto- ja säilytyspalveluilta, edellytetään toimilupaa tai rekisteröintiä. Näin pyritään estämään rahanpesu ja terrorismin rahoitus. Lisätietoja saa asianomaiselta toimivaltaiselta viranomaiselta.

- **Hakkeroinnit, operatiiviset riskit ja turvallisuuskysymykset:** Kryptovarojen perustana olevaan hajautetun tilikirjan teknologiaan voi liittyä erityisiä riskejä. Useisiin kryptovarojen liikkeeseenlaskijoihin ja palveluntarjoajiin, kuten vaihtopalvelujen ja lompakkopalvelujen tarjoajiin, on kohdistunut kyberhyökkäyksiä ja liittynyt vakavia toiminnallisia ongelmia. Monet kuluttajat ovat menettäneet kryptovaransa tai kärsineet tappioita tällaisten hakkerointien ja häiriöiden vuoksi tai siksi, että he ovat menettäneet yksityiset avaimensa, joilla he pääsevät käsiksi omaisuuteensa.

Taustatietoa

Tämä varoitus perustuu Eurooppalaisten valvontaviranomaisten perustamisasetusten 9 artiklan 3 kohtaan.³ Se on jatkoa aiemille varoituksille kryptovarojen ostamiseen tai hallussapitoon liittyvistä riskeistä.^{4,5,6}

Kryptovarot voidaan määritellä digitaaliseksi arvoksi tai oikeuksien kirjaukseksi, joka voidaan siirtää ja tallentaa sähköisesti käyttäen hajautetun tilikirjan teknologiaa tai vastaavaa teknologiaa.

Eurooppalaiset valvontaviranomaiset ovat huomanneet kuluttajien lisääntyvän toiminnan ja kiinnostuksen sellaisten kryptovarojen osalta, joiden väitetään tuottavan suuria ja/tai nopeita tuottoja. Näihin kuuluvat virtuaalivaluutat sekä uudentyyppiset kryptovarot ja niihin liittyvät tuotteet ja palvelut, kuten ns. ei-lajiesinemäiset tokenit (NFT), johdannaiset, joiden perustana ovat kryptovarot, sijoitussidonnaiset henkivakuutukset, joiden perustana ovat kryptovarot, ja hajautetun rahoituksen (DeFi) sovellukset. Eurooppalaiset valvontaviranomaiset ovat huolissaan siitä, että yhä useammat kuluttajat ostavat kyseisiä varoja odottaen saavansa tuoton ja ottamatta huomioon niihin liittyviä suuria riskejä.

Euroopan komissio esitti syyskuussa 2020 lainsäädäntöehdotuksen asetukseksi kryptovarojen markkinoista.⁷ Ehdotus tarjoaa kattavan kehyksen kryptovarojen liikkeeseenlaskijoiden ja kryptovarapalveluntarjoajien sääntelylle ja valvonnalle, jotta voitaisiin suojella kuluttajia sekä rahoitusjärjestelmän eheyttä ja vakautta. Kuluttajia muistutetaan kuitenkin siitä, että ehdotus riippuu edelleen lainsäädäntömenettelyn tuloksista.⁸ Kuluttajat eivät hyödy kyseisessä ehdotuksessa säädetyistä suoja-toimista ennen kuin se on hyväksytty ja otettu käyttöön.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/2175, annettu 18 päivänä joulukuuta 2019, Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan pankkiviranomainen) perustamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta, EUVL L 331, 15.12.2010, s. 12; Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 1094/2010 Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen) perustamisesta, EUVL L 331, 15.12.2010, s. 48; Asetus (EU) 1095/2010 Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen) perustamisesta, EUVL L 331, 15.12.2010, s. 84.

⁴ EPV (2013), [Varoitus kuluttajille virtuaalivaluutoista](#), 12. joulukuuta

⁵ Euroopan valvontaviranomaiset (2018), [Euroopan valvontaviranomaiset varoittavat kuluttajia virtuaalivaluuttojen riskeistä](#), 12. helmikuuta

⁶ ESMA (2021), [ESMA katsoo, että sääntelemättömien kryptovarojen sijoittajiin kohdistuu suuria riskejä](#), 17. maaliskuuta

⁷ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kryptovarojen markkinoista ja direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta, COM/2020/593, 24.9.2020.

⁸ [Tavallinen lainsäätämisyjärjestys - Euroopan unionin neuvosto \(europa.eu\)](#)

Varoituksen antamispäivänä on olemassa yli 17 000 erilaista kryptovaraa, joista osasta käytetään joskus nimitystä "virtuaalivaluutat", "digitaaliset kolikot" tai "tokenit".⁹ Tähän mennessä merkittävimpiä kryptovaroja ovat bitcoin ja ether, joiden yhteenlaskettu osuus kryptovarojen markkina-arvosta on noin 60 prosenttia. Joidenkin kryptovarojen energiankulutus on suuri, esimerkiksi louhinta- ja validointiprosessien takia, ja kuluttajien olisi syytä olla tietoisia niiden ympäristövaikutuksista.¹⁰

⁹ Lähde: Coinmarketcap.com, tiedot 3. maaliskuuta 2022

¹⁰ Lisätietoja on esimerkiksi Cambridge Centre for Alternative Finance -tutkimuslaitoksen verkkosivuilla (2022), [Cambridge Bitcoin Electricity Consumption Index](#)